

Flora en faunaonderzoek

Molenstraat, Haaksbergen

Eelerwoude

kleurt het landelijk gebied

Flora en faunaonderzoek

Molenstraat, Haaksbergen

Opdrachtgever

Dhr. W. Slosser
Molenstraat 96
7481 GN Haaksbergen

Opdrachtnemer

Eelerwoude
Postbus 53
7470 AB Goor
T (0547) 26 35 15
F (0547) 26 33 15
E info@eelerwoude.nl
I www.eelerwoude.nl

Projectgegevens:

Projectnummer: P5532
Datum: 16-10-2013
Projectleider: G. Lubbers
Opgesteld: V. de Lenne
Gecontroleerd: J.H. van der Heide

Onderzoek van Eelerwoude voldoet aan de eisen die het Ministerie van Economische Zaken stelt. Eelerwoude is lid van het Netwerk Groene Bureaus. Het Netwerk werkt aan de kwaliteit van advisering gericht op natuur, landschap, water, milieu en ruimte. Het Netwerk heeft een gedragscode die opdrachtgevers en andere belanghebbende een basis biedt om de leden aan te spreken op de kwaliteit van hun werk.

Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd, conform de geldende wet- en regelgeving ten aanzien van flora en fauna. Desondanks zal nooit een 100% volledig beeld van de aanwezige flora en fauna gegeven kunnen worden. Natuur is dynamisch, situaties kunnen veranderen.

De opmaak van dit rapport gaat uit van dubbelzijdig afdrucken

INHOUD

1	INLEIDING	4
1.1	Aanleiding en doel	4
2	HUIDIGE SITUATIE & ONTWIKKELING	6
2.1	Huidige situatie	6
2.2	Voorgenomen ontwikkelingen.....	7
3	NATUURWETGEVING	8
3.1	Flora- en faunawet beschermt flora en fauna	8
4	METHODE	9
4.1	Bureauonderzoek.....	9
4.2	Veldonderzoek	9
5	ONDERZOEKSRESULTATEN & ANALYSE	11
5.1	Flora	11
5.2	Vleermuizen	11
5.3	Grondgebonden zoogdieren	15
5.4	Vogels	16
5.5	Amfibieën en reptielen	17
5.6	Vissen	18
5.7	Ongewervelden.....	18
6	CONCLUSIES EN ADVIES	19
6.1	Conclusie	19
6.2	Geldigheid onderzoek	19
	LITERATUURLIJST	20
	BIJLAGEN	21

1

INLEIDING

1.1 Aanleiding en doel

Binnen het plangebied aan de Molenweg 96 te Haaksbergen worden een aantal gebouwen gerenoveerd en gesloopt of verplaatst.

In verband met deze ontwikkeling is een toetsing van de plannen aan de natuurwetgeving en –beleid noodzakelijk. Met deze toetsing moet duidelijk worden dat de ontwikkeling gerealiseerd kan worden en dat er geen belemmeringen bestaan vanuit de natuurbescherming. Gezien de locatie en potentie van de bebouwingen voor beschermde soorten is een Flora en faunaonderzoek uitgevoerd die zich met name gericht heeft op vleermuizen en vogels met een jaarrond beschermde verblijfplaats.

Doel van het onderzoek is om een beeld te krijgen van de aanwezige beschermde soorten, om aan de hand hiervan uitspraken te doen over (mogelijke) effecten van de voorgenomen plannen en de eventueel noodzakelijke vervolgstappen.

In dit rapport worden de resultaten van het flora en faunaonderzoek gepresenteerd en getoetst aan de Flora- en faunawet.

Figuur 1. Ligging en begrenzing van het plangebied

2

HUIDIGE SITUATIE & ONTWIKKELING

2.1 Huidige situatie

Het plangebied ligt aan de zuidkant van Haaksbergen, net buiten de bebouwde kom. Het plangebied betreft een erf met een voormalige boerderij uit 1650. Op het erf zijn een woning, voormalige veeschuur, wagenloods en een kapschuur aanwezig. Op het erf zijn enkele forse zomereiken aanwezig. Het erf bevindt zich in een vrij kleinschalig agrarisch landschap met houtwallen met enkele forse zomereiken, paardenweides en een fruitboomgaard.

Figuur 1tm 4; enkele foto's van het plangebied

2.2 Voorgenomen ontwikkelingen

Het voornemen is om de oude boerderij en veeschuur te renoveren. De wagenloods zal vervangen en verplaatst worden, de kapschuur zal herbouwd worden. Er zal geen beplanting op het erf verwijderd worden, ook zal geen significante toename van verlichting worden gebruikt. De groenstructuren op het erf zullen ook een kwaliteitsimpuls krijgen, zo worden een aantal nieuwe eiken en nieuwe hagen aangeplant. Ook zullen een aantal nieuwe hoogstam fruitbomen aangeplant worden. Voor een impressie van de huidige en nieuwe situatie wordt verwezen naar de inrichtingsschets die is opgenomen in bijlage 2.

3

NATUURWETGEVING

De natuurwet- en regelgeving kent twee sporen, namelijk een gebiedsgericht (Natuurbeschermingswet 1998) en een soortgericht spoor (Flora- en faunawet). Met de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998 zijn de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn in de nationale wetgeving geïmplementeerd.

3.1 Flora- en faunawet beschermt flora en fauna

De Flora- en faunawet richt zich op de bescherming van soorten. De Flora- en faunawet gaat uit van het 'nee, tenzij'-principe. Bepaalde handelingen, waaronder ruimtelijke ingrepen, waarbij beschermde soorten in het geding zijn, zijn slechts bij uitzondering en onder voorwaarden mogelijk. Centraal hierbij staat de zorgplicht. De zorgplicht houdt in dat iedereen 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende planten en dieren en hun leefomgeving.

Onder bepaalde voorwaarden is een algemene vrijstelling van de ontheffingsplicht van de Flora- en faunawet van toepassing. Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen in het plangebied. Hiertoe worden verschillende beschermingsregimes onderscheiden:

- Soorten van tabel 1 – algemene soorten – lichtste beschermingsregime
- Soorten van tabel 2 – overige soorten – middelste beschermingsregime
- Soorten van tabel 3 – genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in bijlage 1 van de AMvB – zwaarste beschermingsregime

Vogels nemen in de Flora- en faunawet een bijzondere positie in. Vogels worden tijdens het broedseizoen beschermd door de Flora- en faunawet. Voor het aantasten van broedende vogels geldt een zware toets vergelijkbaar met tabel 3-soorten. Daarnaast zijn voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van een aantal vogelsoorten jaarrond beschermd (mits niet definitief verlaten). Het betreft nesten van boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, huismus, havik, kerkuil, oehoe, ooievaar, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer, steenuil, wespendif en zwarte wouw.

Voor tabel 1-soorten geldt voor ruimtelijke ontwikkeling een vrijstelling van de ontheffingsplicht en is daarom geen ontheffing nodig. Op deze groep van soorten wordt in dit onderzoek niet uitgebreid ingegaan. Zie bijlage 1 voor een uitgebreide beschrijving en toelichting op de Flora- en faunawet. In hoofdstuk 5 wordt verder ingegaan op de aanwezigheid van beschermde soorten.

4

METHODE

De aanwezige natuurwaarden zijn in beeld gebracht op basis van een verkenning van bestaande inventarisatiegegevens en inventarisatie van vleermuizen en overige soorten..

4.1 Bureauonderzoek

Voor het bureauonderzoek is gebruik gemaakt van landelijke, provinciale en, indien beschikbaar, regionale verspreidingsinformatie. Landelijke en provinciale verspreidingsinformatie zijn geraadpleegd met betrekking tot planten, amfibieën, reptielen, vogels en zoogdieren. Hiervoor zijn met name verspreidingsatlassen geraadpleegd. Uit de landelijke verspreidingsinformatie (atlassen), welke deels gedateerd zijn, moet blijken of in de omgeving van de locatie in het verleden strikt beschermde soorten zijn aangetroffen. Exacte locaties of datering van de waarnemingen zijn daarbij veelal niet bekend. Deze gegevens hebben vaak betrekking op atlasblokken (5x5 kilometer). De soortgegevens hebben daarom veelal betrekking op de regio en niet specifiek op het plangebied.

De websites www.waarneming.nl en www.telme.nl zijn ook geraadpleegd. Een groot aantal amateurs kan op deze websites hun natuurwaarnemingen kwijt. De site wordt gecontroleerd door een validatiecommissie. Soortwaarnemingen via deze bron zijn redelijk betrouwbaar, maar kunnen moeilijk geverifieerd worden. Wel kan het een beeld geven van mogelijke soorten in de regio. Waarnemingen zijn, in tegenstelling tot atlassen, vaak tot op de exacte locatie te herleiden.

4.2 Veldonderzoek

Gezien de potentie van het plangebied voor beschermde soorten heeft het veldbezoek zich met name gericht op vleermuizen en broedvogels waarvan de vaste rust en verblijfplaats jaarrond beschermd zijn.

Vleermuizen

Bij de uitvoering van het veldonderzoek naar vleermuizen is gewerkt conform het 'Protocol voor vleermuisinventarisaties van het Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, de Zoogdierverseniging en de Gegevensautoriteit Natuur is geactualiseerd in 2013 voor het uitvoeren van vleermuisonderzoek.

Het onderzoek heeft zich gericht op het vaststellen van soortensamenstelling, aantallen, gebruiksfunctie van het gebied voor vleermuizen en het vaststellen van verblijfplaatsen (kraamverblijven, winterverblijfplaatsen, zomerverblijven etc.), vliegroutes en

foerageergebieden. Het veldonderzoek in het voorjaar van 2013 heeft zich gericht op de aanwezigheid van zomer- en kraamverblijfplaatsen van vleermuizen. Het onderzoek in het najaar van 2013 heeft zich gericht op het vaststellen van zwerm- en paarverblijfplaatsen van vleermuizen.

De veldbezoeken hebben plaatsgevonden in de avonduren en ochtenduren (van ruim voor zonsondergang tot ruim daarna (zie onderstaande tabel)). De weersomstandigheden tijdens de veldbezoeken waren gunstig voor het waarnemen van vleermuizen (weinig wind, geen neerslag, > 11° C).

Tijdens het vleermuisonderzoek is gebruik gemaakt van een batdetector Pettersson D100 in combinatie met een Pettersson D240X. Hiermee kunnen de ultrasone geluiden die vleermuizen tijdens het vliegen uitzenden voor het menselijk gehoor hoorbaar gemaakt worden. Met de Pettersson D240X kunnen vleermuiswaarnemingen worden getaped en geanalyseerd in speciaal hiervoor ontworpen software (Batsounds). Sommige soorten zijn moeilijk op geluid te determineren, doordat deze bijvoorbeeld veel overlapping hebben in geluid. Met behulp van Batsounds kunnen de meeste van deze lastig te determineren soorten dan op naam gebracht worden.

Datum	Type onderzoek	Starttijd	Onderzoeker	Weersomstandigheden
04-07-2013	Kraamonderzoek	22.00	Bas Voerman	Droog, bewolkt, ±22 °C, windkracht 1/2
16-07-2013	Kraamonderzoek	04.00	Bas Voerman	Droog, bewolkt, ±13 °C, windkracht 2/3
28-08-2013	Baltsonderzoek	21.45	Vincent de Lenne	Droog, lichte bewolking, ±14 °C, windkracht 2/3
12-09-2013	Baltsonderzoek	22.00	Vincent de Lenne	Droog, onbewolkt, ±11 °C, windkracht 2/3

Broedvogels en overige soorten.

De inventarisatie van broedvogels heeft zich met name gericht op soorten waarvan de vaste rust en verblijfplaats jaarrond beschermd zijn (uilen en huismus). Deze veldbezoeken zijn voor, tijdens en na het vleermuisonderzoek uitgevoerd.

Het onderzoek naar overige soorten (steenmarter) is tevens uitgevoerd voor, tijdens en na het vleermuisonderzoek.

5

ONDERZOEKSRESULTATEN & ANALYSE

Dit hoofdstuk beschrijft de tijdens het veldonderzoek waargenomen soorten, al dan niet aangevuld met gegevens uit literatuur en andere informatiebronnen.

5.1 Flora

Voorkomen en functie

Er zijn tijdens het veldbezoek geen beschermde planten aangetroffen binnen het plangebied. De vegetatie op het erf bestaat uit algemene soorten als hondsdrif, gewone witbol, kleefkruid, zevenblad, paardenbloem, brandnetel, brede weegbree etc.

Effecten en ontheffing

Binnen het plangebied zijn geen beschermde plantensoorten aangetroffen. Deze worden hier gelet op de aanwezige groeiplaatsomstandigheden ook niet verwacht.

Conclusie flora: Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing voor flora is niet noodzakelijk.

5.2 Vleermuizen

Alle vleermuizen zijn strikt beschermd (tabel 3 van de Flora- en faunawet). Er zijn drie soorten vleermuizen aangetroffen binnen het plangebied (laatvlieger en gewone dwergvleermuis). De aangetroffen soorten worden hieronder besproken.

5.2.1 Voorkomen en functie

Gewone dwergvleermuis

De gewone dwergvleermuis is in Nederland de meest algemene vleermuissoort. De soort wordt veelvuldig waargenomen in stedelijk gebied. (Kraam)kolonies zijn in Nederland vooral in gebouwen aangetroffen. Voorbeelden van verblijfplaatsen in gebouwen zijn ruimtes in spouwmuren en achter boeiboorden en gevelbetimmering. Gebouwen worden ook als winterverblijf gebruikt, waarbij (mogelijk) vergelijkbare plaatsen als in de zomer benut worden, mits deze vorstvrij zijn.

Foerageergebied

Van de gewone dwergvleermuis zijn enkele foeragerende exemplaren waargenomen in het plangebied. Het gaat om ongeveer 4 exemplaren, die in de luwte van de beplanting en bebouwing op het erf jagen.

Verblijfplaatsen en Vliegrouete

Binnen de projectlocatie is een zomerverblijfplaatsen van enkele dieren (2) aangetroffen. De dieren zijn uitvliegend en invliegend waargenomen aan de achterzijde van de woning. De verblijfplaats in het projectgebied betreft enkele dieren die uitvliegend zijn waargenomen. Het gaat hier waarschijnlijk om enkele mannetjes die zich tijdens de kraamperiode meestal gescheiden ophouden van de wijfjes met jongen in de kraamkolonie. In de paar/baltsperiode zijn geen actief baltsende gewone dwergvleermuizen aangetroffen in het projectgebied. Wel liet een mannetje enkele malen de werfroep horen. Binnen het plangebied zijn geen vliegroutes van gewone dwergvleermuis aangetroffen.

Laatvlieger

De laatvlieger komt in Nederland vrij algemeen voor (al laat de soort wel een dalende trend zien). Laatvlieger jaagt boven open tot halfopen landschap, vooral in de beschutting van opgaande elementen zoals bosranden, heggen en lanen. Kraamkolonies komen in Nederland voor zover bekend alleen in gebouwen voor. Deze bevinden zich in de spouwmuur, achter en onder de (dak)betimmering, onder daklijsten en dakpannen of onder het lood rondom de schoorsteen. Soms worden ze ook op zolders aangetroffen.

Foerageergebied

Tijdens het eerste veldbezoek zijn twee foeragerende laatvliegers rondom het erf aangetroffen. Deze laatvliegers foerageerden kortstondig rond een bomengroep van oudere zomereiken.

Verblijfplaatsen en vliegroute

Van laatvlieger zijn geen verblijfplaatsen vastgesteld in het plangebied. In de paar/baltsperiode zijn geen waarnemingen van laatvlieger binnen het plangebied vastgesteld. Het is niet aannemelijk dat laatvlieger een verblijfplaats heeft in het plangebied. Binnen het plangebied zijn geen vliegroutes van laatvlieger aangetroffen.

Rosse vleermuis

Rosse vleermuis is in West-Europa een uitgesproken boombewonende soort. Onder andere solitaire mannetjes, groepen vrouwtjes met jongen en dieren in winterslaap gebruiken boomholten als onderkomen. De vlucht van rosse vleermuis doet enigszins denken aan die van gierzwaluw: hoog en snel. De afstand tussen dagrustplaats en jachtgebied wordt in de regel in een snelle rechte vlucht afgelegd, op een hoogte van honderd meter of meer.

Foerageergebied en vliegroutes

Van rosse vleermuis zijn tijdens het eerste veldbezoek twee foeragerende exemplaren aangetroffen in het plangebied. Vliegroutes van Rosse vleermuis zijn niet vastgesteld, rosse vleermuizen maken ook zelden gebruik van vliegroutes.

Verblijfplaatsen

Van rosse vleermuis zijn geen verblijfplaatsen vastgesteld op het erf. Tijdens de baltsperiode zijn geen baltsende rosse vleermuizen waargenomen. Verblijfplaatsen van rosse vleermuis zijn niet aanwezig binnen het plangebied.

5.2.2 Effecten en ontheffing

Effecten

Gewone dwergvleermuis

Tijdens het onderzoek zijn enkele uitvliegende en invliegende gewone dwergvleermuizen (2) waargenomen. Deze uitvliegende dieren zijn tweemaal uit en invliegend waargenomen aan de achterzijde van de woning. Waarschijnlijk waren de twee uitvliegende dieren mannetjes. Mannetjesvleermuizen verblijven in de zomer in kleine groepjes. Deze groepjes zijn in de regel minder kritisch dan grote kraamgroepen (moederdieren met jongen) en verhuizen relatief veel. De locatie mag daarmee worden aangemerkt als een klein zomerverblijfplaats. Gezien de waarnemingen in de balts/paarperiode is het niet aannemelijk dat de bebouwing in het plangebied een functie als paar of winterverblijfplaats vervult. Gezien het ontbreken van een spouwmuur zijn er waarschijnlijk ook geen vorstvrije plaatsen voor vleermuizen aanwezig om te overwinteren. Conform de wetgeving mogen er met de ontwikkeling geen effecten zijn op de functionaliteit van vaste rust- of verblijfplaatsen. Van aantasting van de functionaliteit van een voortplantingsplaats of een vaste rust- of verblijfplaats is sprake wanneer er binnen de populatie onvoldoende alternatieve plekken zijn voor het behouden van vaste rust- en verblijfplaatsen en van essentieel leefgebied voor de gehele populatie.

Omdat de dieren slechts tweemaal in en uitvliegend zijn aangetroffen en omdat het om een klein aantal gaat mag aangenomen worden dat de dieren meerdere verblijfplaatsen in de omgeving hebben. In de omgeving zijn verscheidene, alternatieve (potentieel) geschikte verblijfplaatsen aanwezig in de omliggende wijken in Haaksbergen. Naar verwachting is er dus geen sprake aantasting van een vaste rust- en verblijfplaats. Aangezien er in de directe omgeving voldoende alternatieve plekken aanwezig zijn, is geen ontheffing Flora- en faunawet noodzakelijk voor de aangetroffen verblijfplaats.

Om er zeker van te zijn dat ook tijdens de renovatie verblijfplaatsen voor vleermuizen voorhanden zijn dienen twee vleermuiskasten opgehangen te worden. Nestkasten kunnen besteld worden via Vivara (www.vivara.nl) (nestkast roemenie). Tevens wordt aanbevolen om permanente verblijfplaatsen te realiseren in de bebouwing zodat vleermuizen terug kunnen keren in de bebouwing. Geadviseerd wordt om deze nestkasten op een beschutte plaats aan een van de oudere zomereiken op te hangen.

Laatvlieger en rosse vleermuis

Met de ruimtelijke ontwikkelingen worden geen negatieve effecten verwacht op laatvlieger en rosse vleermuis. Beide soorten zijn alleen foeragerend waargenomen in het plangebied, tijdens en na de ontwikkeling blijft voldoende foerageergebied aanwezig voor beide soorten.

Ontheffing

Het aanvragen voor een ontheffing voor vleermuizen is niet noodzakelijk, mits twee vleermuiskasten voor gewone dwergvleermuis opgehangen worden. Deze kasten dienen voor maart 2014 opgehangen te worden. Indien deze kasten opgehangen worden vindt geen overtreding van de Flora- en faunawet plaats. Indien deze kasten niet opgehangen worden dient alsnog ontheffing voor gewone dwergvleermuis aangevraagd te worden.

5.3 Grondgebonden zoogdieren

Voorkomen en functie

Tabel 1-soorten

Tijdens het veldbezoek zijn haas en konijn waargenomen. Daarnaast is het tevens aannemelijk dat ook ree, vos, egel, mol, kleine marterachtigen en algemene (spits-) muizensoorten voorkomen.

Steenmarter en eekhoorn (tabel 2 Flora- en faunawet)

Steenmarter komt in de regio veelvuldig voor. Deze soort is in allerlei biotopen (van agrarisch tot stedelijk gebied) te vinden en komt algemeen voor in de directe omgeving. Er zijn tijdens het veldbezoek geen verblijfplaatsen en sporen (uitwerpselen, krabsporen) waargenomen van steenmarter. Mogelijk maakt het plangebied onderdeel uit van het leefgebied van steenmarter. Ook eekhoorn komt in de omgeving voor. Er is tijdens het veldbezoek dan ook gelet op de mogelijke aanwezigheid van (nesten van) eekhoorn. Er zijn geen eekhoorns of eekhoornnesten aangetroffen.

Andere zwaar(der) beschermde grondgebonden zoogdiersoorten (o.a. veldspitsmuis, boommarter en das) worden niet in of direct rondom het plangebied verwacht vanwege het ongeschikte biotoop (erf) en/of het bekende verspreidingsgebied van de soorten.

Effecten en ontheffing

Tabel 1-soorten

De ingreep zal naar verwachting leiden tot een beperkt en tijdelijk verlies van leefgebied van de genoemde zoogdieren van tabel 1 van de Flora- en faunawet. Dit heeft geen invloed op de gunstige staat van instandhouding van deze soorten, omdat er voldoende alternatief leefgebied aanwezig blijft en het relatief algemene soorten betreft. Voor deze soorten geldt dan ook een vrijstelling. Wel geldt de algemene zorgplicht ten aanzien van deze soorten (zie bijlage 1).

Overige tabel 2 en 3-soorten

Voor overige zwaarder beschermde grondgebonden zoogdieren (eekhoorn en steenmarter) geldt dat in het plangebied geen verblijfplaatsen zijn waargenomen en de functionele leefomgeving behouden blijft.

Conclusie: Met de voorgenomen werkzaamheden worden geen negatieve effecten op grondgebonden zoogdieren verwacht. Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is niet van toepassing voor grondgebonden zoogdieren.

5.4 Vogels

Onder andere de volgende vogelsoorten zijn in en rondom het plangebied aangetroffen:, tjiftjaf, vink, koolmees, pimpelmees, winterkoning, houtduif, steenuil, huismus en merel. Daarnaast kunnen ook andere vogelsoorten in het plangebied voorkomen. Koolmees en pimpelmees vallen onder categorie 5 van de 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten' (zie kader).

In de sinds augustus 2009 geldende 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten' zijn in categorie 5 van deze lijst een aantal vogelsoorten opgenomen die ook binnen het plangebied zijn aangetroffen. Het gaat om een groep van broedvogelsoorten die vaak terugkeert naar de plaats waar ze hebben gebroed, maar die over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats door bijvoorbeeld ruimtelijke ontwikkelingen verloren is gegaan, uit te wijken naar andere locaties in de omgeving. De soorten uit categorie 5 vragen om extra onderzoek, ook al zijn hun nesten niet jaarrond beschermd. Nesten van categorie 5-soorten zijn namelijk wel jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

Jaarrondsoorten - categorie 1 tot en met 4

Op en nabij het erf is steenuil aangetroffen. Vaste rust en verblijfplaatsen van steenuil zijn jaarrond beschermd. Naast steenuil is een paartje huismus aangetroffen op het erf vermoedelijk broedt deze onder de pannen van het woonhuis. Vaste rust- en verblijfplaatsen van huismus zijn tevens jaarrond beschermd.

Effecten en ontheffing

Broedvogels algemeen

Voor alle beschermde, inheemse (ook de algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt vanuit de Flora- en faunawet een verbod op handelingen die nesten of eieren beschadigen of verstoren. Ook handelingen die een vaste rust- of verblijfplaats van beschermde vogels verstoren, zijn niet toegestaan. In de praktijk betekent dit dat versturende werkzaamheden alleen buiten het broedseizoen¹ uitgevoerd mogen worden, tenzij nader onderzoek heeft uitgewezen dat broedvogels afwezig zijn.

Categorie 5

Leefgebied blijft voor deze soorten afdoende voorhanden. Compenserende maatregelen, nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing, omdat een negatief effect wordt verwacht op de lokale of regionale populatie van de soort, is dan ook niet aan de orde.

¹ In het kader van de Flora- en faunawet wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval verstoord wordt, ongeacht de datum. Globaal gaat het echter om de periode van 15 maart tot 15 juli.

Jaarrondsoorten - categorie 1 tot en met 4

Rust- en verblijfplaatsen van vogelsoorten van categorie 1 tot en met 4 zijn jaarrond beschermd in de Flora- en faunawet. Ook de functionele leefomgeving is daarbij beschermd.

Steenuil

Op het erf is steenuil waargenomen, vermoedelijk gebruikt steenuil de paardenshuur als verblijfplaats. Er zijn dit jaar echter geen jongen waargenomen, mogelijk gaat het om een exemplaar die de schuur gebruikt als rustplaats en niet als vaste rust en verblijfplaats.

Met de voorgenomen ontwikkelingen blijft het plangebied geschikt als foerageergebied voor steenuil, wel verdwijnt mogelijk tijdelijk een rustplaats van steenuil. Om negatieve effecten op steenuil te voorkomen dient een nestkast voor steenuil geplaatst te worden.

Voorgesteld wordt om deze zo spoedig mogelijk te plaatsen. De lokale vogelwerkgroep kan mogelijk een kast aanleveren en ophangen. Geschikte plekken zijn de fruitboomgaard of een van de forse zomereiken in de houtwal. Eventueel kan dit ook zelf gedaan worden, steenuilkasten zijn overal te bestellen (bijvoorbeeld via vogelbescherming.nl). Deze werkzaamheden dienen voor het broedseizoen van steenuil (maart 2014) uitgevoerd te worden. Indien bovenstaande maatregelen worden uitgevoerd zijn geen negatieve effecten op steenuil te verwachten, zonder het uitvoeren van deze maatregelen vindt overtreding van de Flora en faunawet plaats en dient een ontheffing voor steenuil aangevraagd te worden.

Huismus

Van huismus is een zingend mannetje waargenomen nabij de woning. Vermoedelijk broedt huismus onder de pannen van het woonhuis. Hier vinden renovatiewerkzaamheden plaats. Verblijfplaatsen van de huismus zijn jaarrond beschermd. Tijdens de renovatiewerkzaamheden vind waarschijnlijk tijdelijke verstoring van deze verblijfplaats plaats. Er dienen mitigerende en compenserende maatregelen genomen te worden om negatieve effecten te voorkomen. Er is dan geen ontheffingsaanvraag noodzakelijk. Er dienen een tweetal huismuskasten opgehangen te worden als (tijdelijke) compensatie. Nestkasten kunnen besteld worden via Vivara (www.vivara.nl) en Waveka (www.waveka.nl). Deze kasten dienen zo spoedig mogelijk opgehangen (voor maart 2014) te worden. Indien deze maatregel niet wordt uitgevoerd, dient alsnog een ontheffing te worden aangevraagd.

Conclusie vogels: indien rekening wordt gehouden met het broedseizoen en maatregelen worden genomen voor steenuil en huismus is een ontheffing Flora- en faunawet of nader onderzoek naar vogels niet noodzakelijk.

5.5 Amfibieën en reptielen

Een aantal soorten, zoals bruine kikker, gewone pad en kleine watersalamander, kunnen het plangebied gebruiken als landbiotoop.

Beschermd amfibieën (oa. knoflookpad en vinpootsalamander) worden niet verwacht in het plangebied vanwege het ongeschikte habitat voor deze soorten en/of het bekende verspreidingsgebied.

Effecten en ontheffing

De ingreep zal naar verwachting leiden tot een (tijdelijke) verstoring van genoemde amfibieën van tabel 1 van de Flora- en faunawet. Dit heeft geen invloed op de gunstige staat van instandhouding van deze soorten omdat er voldoende leefgebied aanwezig blijft en het gebied na werkzaamheden weer geschikt is voor deze soorten. Voor deze soorten geldt dan ook een vrijstelling.

Conclusie amfibieën: nader onderzoek of een ontheffing Flora- en faunawet is niet noodzakelijk voor beschermde amfibieën.

5.6 Vissen

Voorkomen en functie

Binnen het plangebied zijn geen waterelementen aanwezig, (beschermde)vissen zijn niet aanwezig binnen de projectlocatie.

Effecten en ontheffing

Vissen worden niet verwacht in het plangebied. Van negatieve effecten is geen sprake.

Conclusie vissen: nader onderzoek of een ontheffing Flora- en faunawet is niet noodzakelijk voor vissen.

5.7 Ongewervelden

Van de overige soortgroepen als dagvlinders en libellen kan gesteld worden dat de beschermde soorten voornamelijk gebonden zijn aan specifieke terreintypen zoals hoogveen, droge- en vochtige heiden en vennen. Deze biotopen worden voornamelijk in natuurgebieden aangetroffen en ontbreken binnen het plangebied. Populaties van beschermde ongewervelden worden daarom niet verwacht in het plangebied.

Conclusie ongewervelden: nader onderzoek of een ontheffing Flora- en faunawet is niet noodzakelijk voor ongewervelden.

6

CONCLUSIES EN ADVIES

6.1 Conclusie

De voorgenomen werkzaamheden (renovatie en sloop gebouwen) kunnen doorgang vinden vanuit de natuurwetgeving, mits rekening wordt gehouden met gewone dwergvleermuis (zie paragraaf 5.2) en broedvogels. Ook voor huismus en steenuil dienen een aantal maatregelen genomen te worden (zie paragraaf 5.4). Indien deze maatregelen worden uitgevoerd zijn geen negatieve effecten op gewone dwergvleermuis, steenuil en huismus te verwachten. Zonder het uitvoeren van deze maatregelen vindt overtreding van de Flora en faunawet plaats en dient een ontheffing voor gewone dwergvleermuis, steenuil en huismus aangevraagd te worden.

6.2 Geldigheid onderzoek

Dit onderzoek is uitgevoerd conform de landelijk geldende richtlijnen. Het bevoegd gezag (ministerie van Economische Zaken in deze) hanteert de volgende definitie voor de geldigheid van onderzoeken naar strikt beschermde soorten (tabel 3 soorten en vogels):
“ Onderzoeksgegevens mogen maximaal 3 jaar oud zijn in gebieden waar weinig of geen ruimtelijke of kwalitatieve veranderingen zijn opgetreden in de afgelopen drie jaar. In gebieden waar dit niet voor geldt, moeten de gegevens recenter zijn.”

Voor onderzoeken waar alleen soorten van tabel 1 en/of 2 van de Flora- en faunawet aan de orde zijn, mag worden volstaan met een geldigheid van 5 jaar. Waarbij ook geldt dat er in die periode weinig of geen ruimtelijke of kwalitatieve veranderingen optreden.

Dit rapport gaat in op de effecten van de ontwikkeling zoals beschreven in hoofdstuk 5. Wijzigingen of aanpassingen in de ontwikkeling kunnen tot andere conclusies ten aanzien van de effecten op beschermde soorten leiden.

LITERATUURLIJST

Dienst Regelingen, 2009. *Aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijk ingrepen Flora- en faunawet.*

Dienst Regelingen, 2009. *Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijk ingrepen.*

Douma, M., C.M.P. Zoon en A.D. Bode, 2011. *De zoogdieren van Overijssel, leefwijze en verspreiding in de periode 1970 t/m 2010.* Uitgeverij Profiel, Bedum.

Koninklijke Vermande, 1999-2007. *Planten en dieren, Flora- en faunawet, band 1, 2, 3 en 4,* SDU Uitgeverij, Den Haag.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2004. *501 Algemene Maatregel van Bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen,* Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden.

Waarnemingen - www.waarneming.nl

BIJLAGEN

Bijlage 1. Toelichting Flora- en faunawet

Inleiding

Per 1 april 2002 is de Flora- en faunawet in werking getreden. In deze wet, gepubliceerd op 14 juli 1998 in het Staatsblad 402, is de soortbescherming geregeld van in Nederland inheemse in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. De wet sluit aan op de Europese natuurregelgeving (Natura 2000). De wet is in plaats gekomen voor de Jachtwet, de Vogelwet 1936, de soortenparagraaf uit de Natuurbeschermingswet, de Wet bedreigde uitheemse dier- en plantensoorten en de soortbeschermingscomponent uit de Europese Habitatrichtlijn en de Europese Vogelrichtlijn. Deze Europese soortenbescherming heeft met de Flora- en faunawet dus een Nederlandse vertaling gekregen.

Zorgplicht

De Flora- en faunawet gaat over de bescherming van ongeveer 500 planten- en diersoorten, van de 36.000 soorten die in Nederland voorkomen. Het uitgangspunt van de wet is dat geen schade mag worden gedaan, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het 'nee, tenzij-principe'). Centraal staat hierbij de zorgplicht, wat inhoudt dat iedereen 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende dieren en planten en hun leefomgeving. De wet erkent hierbij de intrinsieke waarde van de in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. Alle soorten hebben een eigen rol in het ecosysteem en dragen bij aan de biodiversiteit. Dat betekent dat voor de wet alle dieren en planten van onvervangbare waarde zijn en dat daar dus zorgvuldig mee omgegaan moet worden. Het gevolg is onder andere, dat iedereen die redelijkerwijs weet of kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor beschermde dier- of plantensoorten worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten, dan wel naar redelijkheid alle maatregelen te nemen om die gevolgen te voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.

Beschermde soorten

Via de Flora- en faunawet worden de volgende planten- en diersoorten beschermd:

ruim 100 inheemse plantensoorten die van nature in Nederland in het wild voorkomen;

- alle soorten vogels die van nature op het grondgebied van de lidstaten van de EU in het wild voorkomen;
- alle zoogdieren die van nature in Nederland in het wild voorkomen, met uitzondering van bruine rat, zwarte rat en huismuis;
- alle amfibieën en reptielen die van nature in Nederland in het wild voorkomen;
- vissen, en schaal- en schelpdieren voorzover ze niet onder de Visserijwet vallen;
- bepaalde soorten insecten (bijvoorbeeld vlinders, libellen en mieren);

Als beschermde inheemse soort kunnen door middel van algemene maatregel van bestuur worden aangewezen. Het gaat om soorten die van nature in Nederland voorkomen en: die in hun voortbestaan bedreigd of gevaar lopen in hun voortbestaan bedreigd worden; mogelijk in hun voortbestaan bedreigd worden door overmatige benutting en die uit Nederland zijn verdwenen, maar waarvan de kans op terugkeer reëel is.

Verbodsbepalingen

Om de instandhouding van de wettelijk beschermde soorten te waarborgen, moeten negatieve effecten op die instandhouding voorkomen worden. Welke negatieve effecten dat precies zijn, kan niet in een lijst opgesomd worden. Dat is afhankelijk van soort, locatie en aard van de ingreep. Om die bescherming toch enigszins concreet te maken, zijn een aantal voor planten en dieren

schadelijke handelingen als verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet opgenomen. De belangrijkste artikelen zijn:

- Artikel 8: het is verboden beschermde planten te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
- Artikel 9: het is verboden beschermde dieren te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
- Artikel 10: het is verboden beschermde dieren opzettelijk te verontrusten.
- Artikel 11: het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde dieren te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.
- Artikel 12: het is verboden eieren van beschermde dieren te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Ontheffing

Bij werkzaamheden waarbij een schadelijk effect optreedt voor beschermde soorten, is een ontheffing of vrijstelling nodig op de in de wet gestelde verbodsbepalingen (artikel 8 tot en met 18). In artikel 75 van de Flora- en faunawet wordt de mogelijkheid geboden om ontheffing aan te vragen op de verbodsbepalingen. De bevoegdheid om een ontheffing te verlenen in het kader van artikel 75 van de Flora- en faunawet ligt bij de Staatssecretaris van Economische Zaken. Een aanvraag tot ontheffing kan worden ingediend bij Dienst Regelingen van het Ministerie van Economische Zaken. Bij de ontheffingverlening gelden, afhankelijk van de status van de soort, verschillende voorwaarden waaraan voldoen moet worden. Onderscheid wordt gemaakt in een lichte toets en een uitgebreide toets.

De **lichte toets** geldt voor algemene soorten en overige soorten (categorie 1 en 2; zie vrijstelling). De lichte toets houdt in dat de werkzaamheden het voortbestaan van de soort niet in gevaar mogen brengen (doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding).

De **uitgebreide toets** geldt voor soorten die in bijlage IV van de Habitatrichtlijn zijn opgenomen, voor soorten van bijlage 1 AMvB artikel 75 en voor beschermde vogelsoorten (categorie 3; zie vrijstelling). De uitgebreide toets houdt in dat:

- de werkzaamheden het voortbestaan van de soort niet in gevaar mogen brengen (doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding) en
- er geen alternatief is voor de activiteiten en
- er sprake is van groot maatschappelijk belang (zoals volksgezondheid, openbare veiligheid et cetera) en
- de werkzaamheden zodanig worden uitgevoerd dat er sprake is van zorgvuldig handelen.

Vrijstelling

In het *'Besluit houdende wijziging van een aantal algemene maatregelen van bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen'*, ook wel AMvB artikel 75 genoemd, zijn (onder andere) een aantal wijzigingen rondom ontheffingen en vrijstellingen beschreven. In het kort houdt de wijziging in dat niet altijd meer een ontheffing noodzakelijk is.

De vrijstellingsregeling bevat vrijstellingen voor activiteiten die vallen onder:

- bestendig beheer en onderhoud (ook in landbouw en bosbouw),
- bestendig gebruik en
- ruimtelijke ontwikkeling en inrichting.

Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen. Hierbij is onderscheid gemaakt in drie categorieën, waarin soorten zijn ingedeeld op basis van zeldzaamheid en kwetsbaarheid.

Tabel 1 – Algemene soorten

Voor deze soorten geldt de lichtste vorm van bescherming. Als de werkzaamheden of activiteiten vallen onder de hierboven beschreven activiteiten, dan geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen van Artikel 8 tot en met 12 van de Flora- en faunawet. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de lichte toets. Uiteraard geldt wel de algemene zorgplicht.

Tabel 2 – Overige soorten

Deze soorten genieten een zwaardere bescherming. Er geldt alleen een vrijstelling als sprake is van werkzaamheden of activiteiten zoals hierboven beschreven én indien gehandeld wordt volgens een, door de Staatssecretaris van EL&I, goedgekeurde gedragscode. Indien niet gewerkt wordt volgens een gedragscode, kan het aanvragen van een ontheffing noodzakelijk zijn. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de lichte toets.

Tabel 3 – Soorten, genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in bijlage 1 AMvB artikel 75

Deze soorten genieten de zwaarste bescherming. Ook al is sprake van werkzaamheden zoals hierboven beschreven, dan hangt het van de precieze aard van de werkzaamheden af of een vrijstelling met gedragscode geldt, of een ontheffing noodzakelijk is. Voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting geldt altijd dat voor deze soorten een ontheffing moet worden aangevraagd. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de uitgebreide toets.

Vogels

Vogelsoorten zijn niet opgenomen in de hierboven genoemde categorieën. Voor verstoring van vogels en vogelnesten wordt geen ontheffing verleend voor ruimtelijke inrichting of ontwikkeling en niet voor dwingende redenen van openbaar belang. Voor vogels geldt dat u alleen ontheffing kunt krijgen op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn. Dat zijn: bescherming van flora en fauna, veiligheid van het luchtverkeer, volksgezondheid of openbare veiligheid. Buiten het broedseizoen mogen de nestplaatsen, zonder ontheffing, worden verstoord. Daarbij geldt geen standaardperiode voor het broedseizoen. Van belang is of een broedgeval verstoord wordt, ongeacht de datum. De meeste vogels broeden tussen medio maart en medio juli. Van een (beperkt) aantal vogels is de nestplaats jaarrond beschermd. Op de volgende categorieën gelden de verbodsbepalingen van artikel 11 van de Flora- en faunawet het gehele seizoen:

1. Nesten die binnen en buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats.
2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop.
3. Nesten van vogels die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing.
4. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen.

Nesten die niet het hele jaar door zijn beschermd in de 'Aangepaste lijst jaarrond beschermd vogelnesten' worden de volgende soorten aangegeven als categorie 5. Deze zijn buiten het broedseizoen niet beschermd. Categorie 5-soorten zijn wel jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

5. Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

Mitigatie

Negatieve effecten en daarmee een ontheffingsaanvraag kunnen worden voorkomen door vooraf gaand aan het project mitigerende (= verzachtende) maatregelen op te stellen en uit te voeren. Het gaat dan om het behoud van de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats van de soort.

Bijlage 2. Inrichtingsschets

